

УДК 37.013:069.12

Анжела ШУКАНОВА

кандидат педагогічних наук, доцент

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава*

shukanova0707@gmail.com

Юлія ДЯДЧЕНКО

магістрантка

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава*

yulkaaprika@gmail.com

МУЗЕЇ ПРИ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЯК ОСЕРЕДКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ТА ОБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНОГО ІНТЕРЕСУ

Україна належить до країн із розвинутою мережею музейних закладів, яку складають як державні, так і приватні музеї, а також музеї на громадських засадах. Унікальність останніх зумовлена некомерційним характером їхньої діяльності, тому часто вони залишаються поза увагою організованих туристів. Величезну групу серед громадських музеїв утворюють музеї при закладах освіти, які є невід'ємною частиною освітнього процесу в школі і яких сьогодні в Україні нараховується понад 4 тисячі (за даними МОНУ на березень 2019 р. 4130 музеїв стоїть на обліку в органах управління освітою [1]). Як зазначають В. О. Гайдей і О. П. Міхно шкільні музеї можна віднести до одного з феноменів вітчизняної культури й освіти, за кількістю вони переважають всі інші групи музеїв, що складають музейну мережу країни [2, с. 3].

Розглянемо особливості діяльності музеїв при закладах освіти на прикладі шкільного історико-краєзнавчого музею при ОЗЗСО Селещинський ліцей Машівської селищної ради Полтавської області. Спочатку музей історії села Селещина був створений у 1954 році і розміщений у хаті розкуркуленого Шульги Іполіта. З приходом будинку в аварійний стан його було перенесено у кімнату сільський будинок культури у Коновалівці (зараз – це частина Селещини), що відкрився у 1971 році. А вже у вересні 1988 року експонати були перенесені в окрему кімнату середньої школи (зараз ОЗЗСО Селещинський ліцей), яка зараз займає площу 30 м². 16 січня 1998 року краєзнавчий музей при Селещинській загальноосвітній школі I-III ступенів Машівського району (зараз – Селещинський ліцей) був зареєстрований при обласному центрі туризму, краєзнавства та учнівської молоді і отримав свідоцтво про відомчу реєстрацію при закладі освіти №16-23, видане Полтавською обласною держадміністрацією. Експозиції музею включають такі розділи: «Історія виникнення села»; «Громадянська війна»; «Голодомор 1932-1933 рр.»; «Жертви сталінських репресій»; «Друга світова війна»; «Розвиток села після війни»; «Село сьогодні»; «За єдину Україну».

В експозиції музею також є матеріали про історію школи, на базі якої він створений, від її виникнення до сьогоднішніх днів. Також вчителі української

мови та літератури Селешинського ліцею співпрацюють із музеєм, проводячи пошукову роботу по збору матеріалу про літературну Полтавщину.

Згідно положення про краєзнавчий музей при Селешинському ліцеї метою його діяльності є у залучення учнівської молоді до вивчення та збереження історичної спадщини свого народу, формуванні освіченої творчої особистості, вивченні і пропаганді пам'яток історії рідного краю. Головними завданнями в роботі музею є: розширення і поглиблення загальноосвітньої підготовки учнівської молоді засобами позакласної та позашкільної роботи; формування у підростаючого покоління розуміння нерозривного взаємозв'язку минулого, сучасного та майбутнього України; допомога педагогічному колективу закладу освіти у впровадженні нових нетрадиційних форм роботи за інтересами; участь у формуванні, збереженні і раціональному використанні музейного фонду України; вивчення, охорона пам'яток історії, культури і природи рідного краю; проведення культурно-освітньої роботи серед учнівської молоді та інших верств населення.

Також у розвитку музейної справи беруть участь і члени учнівського самоврядування, при шкільному об'єднанні учнів «Моноліт» діє «Центр пошуку та волонтерської діяльності». На базі шкільного історико-краєзнавчого музею при ОЗЗСО Селешинській ліцеї Машівської селищної ради Полтавської області створено гурток «Музейна справа». Метою діяльності гуртка є ознайомлення з основами музейної діяльності при закладі освіти, визначення найважливіших напрямків просвітницької діяльності музею, навчання ведення музейної документації, робота з музейними експонатами та їх опис, організація пошукової діяльності. Гуртківці набувають досвіду пошукової та дослідницької діяльності, організують та проводять краєзнавчий пошук, здійснюють та створюють умови для зберігання музейних експонатів, приймають активну участь у щорічному Всеукраїнському конкурсі мультимедійних проектів «Врятувати від забуття».

У перспективі такі шкільні краєзнавчі музеї, які займаються збором, накопиченням і популяризацією всебічних відомостей про певну територію, зокрема особливостей її природи, історії, населення, господарства, культури, дослідженням спадщини уродженців рідного краю, можуть стати об'єктами туристичного інтересу, насамперед для ностальгічного та сільського зеленого видів туризму. Тому вони потребують підтримки, популяризації та комерціалізації їхньої діяльності, співпраці з власниками садиб сільського зеленого туризму та організаторами туризму.

Список використаних джерел:

1. Наказ МОНУ від 16.07.2019 року № 987 «Про підсумки проведення огляду музеїв при закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України». URL : <https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1ToFH1Qf39bkAxPDNCA0GddxChMbtD>

2. Шкільні музеї в Україні в першій половині ХХ сторіччя / Педагогічний музей України ; [укладачі : В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. – Вінниця : Видавець ФОП Кушнір Ю. В., 2020. – 208 с. – (Сер. «Педагогічні републікації» ; вип. 7).